

En liten sammanställning av noveller och kåserier

DEN FULA ANKUNGEN	1
Äggen kläcks	1
Simpremiär	1
Den fulaste ankungen	2
Ingen tycker om mig!	2
Jakten på vildgäss	3
Den gamla kvinnan	3
Kan han lägga ägg?	3
Hösttid i skogen	4
Livet blir hårt om vintern	5
Jag ser ju ut som dem!	5
KEJSARENS NYA KLÄDER	7
Dom kläderna kan öka min makt!	7
Bäst att hålla god min	7
Rykten går fort	8
Visning av de vackra kläderna	9
Han har ju inga kläder!	9
RUT AND KNUT	10
JAHAPP, SA LÖNTAGAREN.	12
GRILL-JANNE	14
Grillklart!	14
En grillens virtuos	14
Katastrofen	15
HOMO SAPIENS M/83	16

DEN FULA ANKUNGEN

HC Andersen

Det var så skönt ute på landet. Det var sommar, kornet stod gult och havren var grön, höstackar stod i rad nere på de gröna ängarna, och där gick storken på sina långa, röda ben och talade egyptiska, ett språk som han hade lärt av sin mor. Runt åker och äng låg stora skogar och mitt i skogarna fanns djupa sjöar, ack ja, det var verkligen underbart där ute på landet! Mitt i solskenet låg en gammal herrgård med djupa vallgravar kring, och mellan muren och vattnet växte stora skräppor, de var så höga att små barn kunde stå raka under de största bladen och det var lika vilsamt därinne som i storskogen. Här hade en anka lagt sig på redet och här skulle hon ruva ut sina små ungar. Men hon hade nästan börjat ledsna på hela saken, ty det tog så lång tid och hon fick så sällan besök; de andra ankorna tyckte bättre om att simma omkring i vallgraven än att traska upp och sätta sig under ett skräppeblad för att snacka med henne.

Äggen kläcks

Äntligen sprack det ena ägget efter det andra. »Pip! Pip!» lät det, alla äggulorna hade blivit levande och stack ut sina huvuden. »Rapp! Rapp!» sade mamman, och så rappade ungarna sig allt vad de kunde och började se sig om åt alla håll under de gröna bladen, och mamman lät dem se sig om så mycket de ville, ty grönt är bra för Ögonen. »Å, vad världen är stor!» sade alla ungarna. För nu hade de ju ett helt annat utrymme än när de låg inne i ägget. Tror ni att det där är hela världen!» sade mamman »Den går minsann långt bort på andra sidan trädgården, ända in på prästens mark! Men där har jag aldrig varit. Ni är väl här allesammans?» Och så reste hon sig. »Nej, alla är inte här! Det största ägget ligger kvar, hur lång tid skall det ta! Nu är jag faktiskt trött på detta!» Och så fick hon lägga sig ner igen. »Nå, hur går det?» frågade en gammal anka som kom på visit. »Det dröjer så länge med det sista ägget», sade ankan som låg, »det vill inte spricka! Men frun skall se på de andra, titta bara, är de inte de sötaste små ankungar man kan tänka sig? Allesammans liknar precis sin far, men den drulen, inte kommer han och hälsar på!» »Får jag se på det där ägget som inte vill spricka!» sade den gamla ankan. "Jag undrar om inte det är ett kalkonägg? Sådana lurade de på mig också en gång och du kan tro att jag hade sorg och bekymmer med de ungarna! De är rädda för vatten skall jag tala om för dig, jag kunde inte få dem ut, jag rappade och jag snappade men det hjälpte inte! Får jag se nu. Jo, det är ett kalkonägg! Låt du det ligga och lär de andra barnen att simma! »Å, jag ligger väl på det ett slag till», sade ankan.»Har jag legat så länge så kan jag väl ligga till sprickedagen också.» »För all del, ligg hon!» sade den gamla ankan och gick. Till sist rämnade det stora ägget. »Pip! Pip!» sade ungen och vältrade sig ut, stor och ful. Ankan såg på honom. »Det var mig en förskräckligt stor ankunge!» sade hon. »Ingen av de andra ser ut på det viset, det måtte väl inte vara en kalkonkyckling? Nå, det skall vi snart ta reda på. I vattnet skall han om jag så skall sparka ut honom!

Simpremiär

Nästa dag var det ett välsignat vackert väder, solen sken på alla de gröna skräpporna. Ankamamman kom ned till vallgraven med hela sin familj. Plask! plumsade hon i vattnet. »Rapp! Rapp!» sade hon och den ena ankungen efter den andra tumlade i, vattnet gick över huvudet på dem men de kom genast upp

och flöt så fint. benen gick av sig själva och nu var de ute allihop, också den fula grå ungen simmade med.»Nej, det är inte någon kalkon!» sade mamman. »Se så snyggt den använder benen, och rak håller den sig, visst är det min egen unge! Egentligen är den rätt så vacker också när man ser efter noga! Rapp! Rapp följ med. mig nu så skall jag föra er in i världen och presentera er i ankgården. Men håll er intill mig så ingen trampar på er, och se upp för katten!» Så kom de in i ankgården. Det var ett förfärligt oväsen därinne, för det var två familjer som slogs om ett ålhuvud, och så tog katten det. »Där ser ni hur det går till i världen!» sade ankammamman och slickade sig om näbben, ty hon ville gärna ha haft ålhuvudet. »Använd benen nu och se till att ni rappar er och buga ordentligt för den gamla ankan därborta! Hon är av spanskt blod och därför är hon så fyllig. Och ni ser att hon har en röd trasa om benet? Det är något utomordentligt fint, det är den högsta utmärkelse en anka kan få och det betyder att man inte vill bli av med henne och att hon skall observeras av både djur och människor!

Den fulaste ankungen

Rappa er! Sätt inte ihop fötterna! En väluppfostrad ankunge håller benen ordentligt isär, som sin far och sin mor! Seså, böj nu på halsen och säg rapp!» Och det gjorde de. Men de andra ankorna såg på dem och sade högt: »Skall vi nu ha det där följet här också! som om vi inte var tillräckligt många förut! Och fy vad den där ungen ser ut! Den vill vi inte ha att göra med!» Och strax flög en anka fram och bet den i nacken. »Låt honom vara», sade mamman, »han gör ju ingen något ont ! »»Nej, men han är för stor och ful» sade ankan som vet, »och det skall han ha stryk för!» »Det var vackra barn frun har» sade den gamla ankan med trasan om benet Allesammans mycket vackra, undantagandes den där, den har misslyckats, jag skulle önska att frun kunde göra om den.» »Det går inte, Ers Nåd», sade mamman. »Vacker är han förstås inte men han har ett sådant innerligt gott hjärta och simmar gör han lika bra som någon av de andra ja jag törs nästan säga bättre. Jag tror nog att han växer till sig eller kanske han blir lite mindre med tiden! Han har legat för länge i ägget och därför har han inte fått sin rätta skapnad!» Och så pillade hon honom i nacken och slätade till hans fjäderkostym. Dessutom är det en pojke», sade hon. »Och då betyder själva utseendet inte så mycket. Jag tror att han får goda krafter, han skall nog slå sig fram» »De andra ungarna är förtjusande», sade den gamla. »Känn er nu som hemma, och hittar ni ett ålhuvud så kan ni bära det till mig.»Och så kände de sig som hemma. Men den stackars ankungen som hade kommit sist ur ägget och såg så ruskig ut, han blev biten och knuffad och retad och utskrattad och det av både ankor och höns. »Han är för stor» sade de alla, och kalkonhanen, som var född med sporrar och därför inbillade sig att han var kejsare, han blåste upp sig som ett fartyg för fulla segel, gick tätt inpå honom och kluckade och blev eldröd i huvudet. Den stackars ankungen visste varken var den skulle sta eller gå, den var så sorgsen för att den såg så gräslig ut och var till spott och spe för hela ankgården.

Ingen tycker om mig!

Så var det den första dagen och sedan blev det bara värre. Den stackars ankungen blev jagad av alla. Till och med hans syskon var elaka mot honom, jämt sade de: »Bara katten ville äta upp dig ändå, ditt hemska spektakel!» Och mamman sade: »Om du var långt borta härifrån ändå!» Och ankorna bet honom och hönsen hackade honom och pigan som gav djuren mat, hon sparkade till

honom. Då sprang han iväg och tog sig över stängslet. De små fåglarna i buskaget for förskräckta i vädret.»Det är för att jag är så full!» tänkte han och slöt sina ögon. Men han fortsatte att springa och kom ända bort till den stora mossen där vildänderna bodde. Där låg han hela natten, han var så utmattad och sorgetyngd. På morgonen flög vildänderna upp och fick syn på den nya kamraten. »Vad är du för en?!» frågade de, och ankungen vände sig åt alla håll och hälsade så gott den kunde. »Det var förskräckligt vad du är full!» sade vildänderna. »Men det gör ju inte oss något bara du inte gifter in dig i vår släkt!» Ack, den stackaren, inte tänkte han på att gifta sig! Om han bara fick lov att ligga i vassen och dricka lite mossvatten!

Jakten på vildgäss

Där låg han i hela två dagar. Så kom två vildgäss eller rättare sagt två vildgåsar, ty det var ett par hanar. De hade inte varit ur ägget så länge och därför var de synnerligen karska. »Hör på, kamrat!» sade den ene av dem. »Du är så ful så jag tycker om dig! Hänger du med och blir flyttfågel? Här intill i en annan mosse ligger några gulliga små vildgäss, idel töser, och de kan säga 'Rapp!' allihop. Du är så hiskligt ful så du kan göra din lycka hos dem » »Pang! Pang!» lät det i detsamma och båda vildgässen föll döda ner i vassen och vattnet blev blodrött. »Pang! Pang!» hördes igen och hela flockar av vildgäss flög upp ur vassen och så knallade det igen. Det var stor jakt, jägarna låg runt hela mossen, ja några satt uppe på trädgrenarna som sträckte sig långt ut över vassen. Den blåa röken drev i skyar in mellan de mörka träden och släpade bort över vattnet. Jakthundarna kom springande i gyttjan, klask, klask, vass och säv vajade åt alla håll och den stackars ankungen blev dödsförskräckt, den vred på huvudet för att få det under vingen, och i samma ögonblick stod en förfärlig jättelik hund intill den, tungan hängde ur gapet och ögonen gnistrade så förfärligt. Den öppnade gapet mot ankungen, den visade sina skarpa tänder, och Plask! Plask! gick den vidare utan att ta den. »O, Gud ske lov!» suckade ankungen. »Jag är så ful att inte ens hunden gitter bita mig!» Så låg han helt stilla medan haglen ven genom vassen och skott på skott hördes knalla.

Den gamla kvinnan

Först långt fram på dagen blev det tyst. Men den stackars ungen vågade inte resa sig, den väntade i flera timmar till innan den tordes se sig om och så skyndade den iväg från mossen så fort den orkade, över stock och sten; men det var motvind så den hade stor möda med att ta sig fram. Mot kvällen kom den till ett litet fattigt torp. Huset var så eländigt att det inte visste åt vilket håll det skulle ramla och därför blev det stående. Blåsten brusade mot ankungen så att den måste sätta sig på stjärten för att hålla emot, och det blev värre och värre. Då såg han att dörren hade lossnat från ena gångjärnet och hängde så snett att han kunde smita in i huset genom springan, och det gjorde han. Här bodde en gammal kvinna med sin katt och sin höna. Katten kallade hon för Lillpojken och han kunde skjuta rygg och spinna, ja han till och med gnistrade men bara om man strök honom mot håren. Hönan hade små korta ben och därför kallades hon Kuckelilillben. Hon lade bra med ägg och kvinnan höll av henne som sitt eget barn.

Kan han lägga ägg?

På morgonen fick man strax syn på den främmande ankungen, och katten började spinna och hönan skrockade. »Vad nu, vad nu?.» undrade kvinnan och

såg sig om. Men hon hade dålig syn, och nu trodde hon att ankungen var en fet anka som hade gått vilse. »Det var en fin fångst», sade hon. » nu kan jag få ankägg! Bara den inte är en hane, det får vi undersöka!» Så blev ankungen antagen till undersökning i tre veckor. Men det kom inga ägg! Och katten var herre i huset och hönan var husfru, och dessa två sade alltid: »Vi och världen!» Ty de trodde att de var ena halvan av världen och den bästa halvan dessutom. Ankungen tyckte att man kunde ha en annan åsikt om saken, men det tålde inte hönan. »Kan du lägga ägg?» frågade hon. »Nej.» »Nå, håll truten på dig då! » Och katten frågade:» Kan du skjuta rygg, spinna och gnistra?» »Nej . »»Nå, då skall du inte komma med några åsikter när förståndigt folk samtalar!» Och ankungen satt så nedstämd i hörnet. Men då kom den att tänka på den friska luften och solskenet, den fick en sådan förunderlig längtan efter att flyta på vattnet, och till sist kunde den inte låta bli att tala om detta för hönan. »Vad är det med dig? », frågade hönan. »Du har ingenting att göra, det är därför du får sådana där infall! Lagg ägg eller spinn så går de över.» »Men det är så härligt att flyta på vattnet!» sade ankungen. »Det är så härligt att få vatten över huvudet och dyka ner till botten!» »Jo, det måste vara ett stort nöje!» sade hönan. »Jag tror att du har blivit galen! Fråga katten, han är den klokaste varelse jag känner, om han gillar att flyta omkring på vattnet eller dyka ner! Jag vill inte ens säga vad jag själv anser! Ja, fråga vår matmor, den gamla kvinnan, klokare än hon är ingen i hela världen. Tror du att hon har lust att flyta omkring och få vatten över huvudet?» »Ni förstår mig inte!» sade ankungen. »Och om inte vi förstår dig, vem skulle då göra det? Du menar väl inte att du är klokare än katten och kvinnan, för att inte tala om mig? Var inte högfärdig, lilla barn. Tacka du din Skapare för allt det goda du har fått åtnjuta! Har du inte kommit in i ett varmt hus, har du inte fått ett umgänge som du kan lära dig ett och annat av? Men du är en riktig kverulant och det är sorgligt att höra dig tala! Jag menar vad jag säger och jag säger det bara för att jag vill dig väl! Det är på de obehagliga sanningarna som man känner igen sina sanna vänner! Och nu får du faktiskt se till att lägga ägg och lära dig spinna och gnistra!» Jag tror att jag ger mig ut i vida världen!» sade ankungen. »Gör du det!» sade hönan. Och så gick Ankungen. Den flöt på vattnet, den dök ned, men alla djur såg ned på den för att den var så ful.

Hösttid i skogen

Det blev höst. Bladen i skogen blev gula och bruna, blåsten tog fatt i dem och fick dem att dansa runt, och uppe i luften såg det kallt ut, molnen hängde tunga med hagel och snöflingor. Ute på fältet stod korpen och skrek »kråå, kråå, » av idel kyla, det var så man rös när man hörde det. Och den stackars ankungen hade det förfärligt svårt. En kväll när solen gick ned så välsignat vackert, kom en hel flock sköna, stora fåglar ut ur snåren. Ankungen hade aldrig sett så vackra fåglar, de var glänsande vita och hade långa, smidiga halsar; det var svanar. De utstötte ett alldeles förunderligt läte och bredde ut sina präktiga, långa vingar och flög bort från de kalla trakterna till varmare nejder, till öppna sjöar! De steg så högt, så högt, och den lilla fula ankungen kände sig så underlig till mods. Den vred sig runt som ett hjul i vattnet, den sträckte upp halsen efter dem och utstötte ett skrik så högt och märkvärdigt att den själv blev rädd. O, den kunde inte glömma de vackra fåglarna, de lyckliga fåglarna! Och när den inte kunde se dem längre, dök den ned till botten, och när den kom upp igen, kände den sig som en främling för sig själv. Den visste inte vad fåglarna hette, inte vart de flög; men ändå älskade den dem som den aldrig hade älskat någon! Den avundades dem inte, hur skulle den kunna komma på

tanken att önska sig vara så härlig som de! Nej, den skulle ju ha varit glad bara ankorna hade tålt den i sitt sällskap! Det stackars fula djuret.

Livet blir hårt om vintern

Och vintern blev så kall, så kall. Ankungen måste simma runt, runt i vattnet för att det inte skulle frysa igen helt och hållet, men varje natt blev hålet där den simmade, allt mindre och mindre. Det frös så det knakade i isen, ankungen måste röra på benen hela tiden för att vattnet inte skulle frysa. Till slut blev den trött. Den låg alldeles stilla och frös fast i isen. Tidigt på morgonen kom en bonde och fick syn på den. Han slog sönder isen med sin träsko och bar hem ankungen till sin fru. Där fick de liv i den. Barnen ville leka med den, men ankungen trodde att de tänkte göra den illa, och i förskräckelsen flög den upp i mjölkbunken så mjölken skvalpade upp i träget där smöret låg och sedan rakt ner i mjölbingen och så upp igen, oj vad den såg ut! Och hustrun skrek och slog efter den med eldtången och barnen sprang om varandra för att fånga den, och de skrattade och de skrek! Tur var det att dörren stod öppen, ut rusade ankungen och iväg mellan buskarna i den nyfallna snön. Där låg den som i dvala. Men det skulle bli alltför sorgligt att berätta om all den nöd och allt det elände som ankungen fick vara med om under den hårda vintern.

Jag ser ju ut som dem!

Nu låg den till sist mellan vassruggarna i mossen, och solen började skina så varmt och lärkorna sjöng. Det var ljuvlig vår. Då lyfte den plötsligt sina vingar. Det brusade starkare än förr i dem, och kraftfullt bar de den bort! Innan den visste ordet av, var den i en stor trädgård där äppleträden stod i blom, syrenerna doftade och hängde ned från de långa, gröna grenarna mot buktande kanaler! O, så härligt det var, så vårfriskt! Och just framför honom, ut ur diset, kom tre ståtliga vita svanar. De spände ut sin fjäderskrud och flöt så lätt på vattnet. Ankungen kände igen de präktiga djuren, och ett underligt svärmod kom över honom. »Jag flyger bort till dem, de kungliga fåglarna! De hackar ihjäl mig för att jag törs närma mig, jag som är så ful! den det gör detsamma, hellre dräpas av dem än nypas av änder, hackas av höns, sparkas av hönsapigan och svälta om vintern!» Och han flög ut i vattnet och simmade bort mot de präktiga svanarna. De såg honom och sköt fart mot honom med brusande fjäderskrud. »Döda mig bara!» sade den stackars ankungen och böjde sitt huvud mot vattnet och väntade på döden. Men vad fick han se i den klara vattenspegeln? Han såg sin egen bild—men det var inte längre en klunsig svartgrå fågel, ful och led, den var själv en svan. Vad betyder det att han är född i ankgården, när man har legat i ett svanägg! Nu kände han sig riktigt glad över all den nöd och motgång han hade fått vara med om, nu njöt han blott av sin lycka och av all den sällhet som omgav honom. Och de stora svanarna sam runt honom och smekte honom med näbben. Några små barn kom ner i trädgården. de kastade ut bröd och sädeskorn i vattnet, och den minste ropade: »Där är en ny!» Och de andra barnen jublade med: »Ja, det har kommit en ny!» Och de klappade i händerna och dansade, de sprang efter far och mor, bröd och kakor kastades i vattnet och alla sade: »Den nya är den vackraste Så ung, så ståtlig!» Och de gamla svanarna bugade för den. Då kände den sig så blyg, den gömde huvudet i vingen, den visste inte vart den skulle ta vägen! Den var så överströmmande lycklig, men inte stolt, ett gott hjärta känner ingen stolthet! Den tänkte på hur förföljd och hånad den hade varit, och nu hörde den alla säga att den var den vackraste av alla vackra fåglar. Syrenerna böjde sig ned mot den med sina

grenar ända till vattnet, och solen sken så varmt och gott. Då brusade svanens fjädrar, den smärta halsen böjde sig och den jublade av hela sitt hjärta: "En sådan lycka drömde jag aldrig om, när jag var den fula ankungen!»

KEJSARENS NYA KLÄDER

HC Andersen

För många år sedan fanns en kejsare som var så vansinnigt förtjust i vackra nya kläder, att han gav ut alla sina pengar för att bli riktigt fint klädd. Han brydde sig inte om sina soldater, inte om teaterpjäser, inte om lustturer i skogarna, om de inte gav honom en möjlighet att visa sina nya kläder. Han hade en rock för varje timme på dagen, och liksom det sägs om en kung att han sitter i rådet så sade man om den här: »Kejsaren är i sin garderob! »I den stora stad där han hade sitt slott, gick det lustigt till.

Varje dag kom många främlingar dit, och en dag kom två bedragare. De påstod att de var vävare och att de kunde väva det allra vackraste tyg man kunde tänka sig. Inte bara färgerna och mönstret var något så enastående vackra, utan det var också så att de kläder man sydde av detta tyg hade den förunderliga egenskapen att bli osynliga för varje människa som inte dög för sitt ämbete, eller som var. mer än lovligt dum.

Dom kläderna kan öka min makt!

»Vilka utmärkta kläder!» tänkte kejsaren. »Om jag har dem på mig så ser jag ju genast vilka ämbetsmän i mitt land som inte duger, och jag kan skilja de kloka från de dumma! Ja, det tyget måste genast vävas för min räkning!» Och han gav de två bedragarna mycket pengar för att de skulle börja väva. Och de satte upp två vävstolar och låtsades arbeta. Men de hade inte en tråd i väven! I ett kör krävde de att få det finaste silke och den bästa guldtråd, men alltsammans gömde de för egen räkning; och så satt de och låtsades väva i de tomma vävstolarna, och det långt in på nätterna.

"Nu skulle jag gärna vilja veta hur långt de har kommit med tyget», tänkte kejsaren. Men han kände sig litet nervös om hjärtat vid tanken på att den som var dum eller inte passade för sitt ämbete, den skulle inte kunna se tyget; naturligtvis var han inte orolig för egen del men i alla fall tyckte han att det var bäst att skicka en representant först, för att se hur saker och ting förhöll sig. Alla människor i hela staden visste vilken förunderlig kraft tyget hade, och var och en var nyfiken på att se hur oduglig eller dum hans granne var.

»Jag skickar min gamle hederlige minister till vävarna!» tänkte kejsaren. »Han ser nog bäst hur det där tyget tar sig ut, för han är en klok människa, och ingen sköter sitt ämbete bättre än han!» Nu gick den gamle duglige ministern in i salen där de två vävarna satt och arbetade i sina tomma vävstolar. »Bevare mig väl!» tänkte den gamle ministern och spärrade upp ögonen. "Jag ser ju inget!»Men det sade han inte.

Bäst att hålla god min

De två bedragarna bad honom vara så god att komma närmare, och de frågade honom om det inte var ett vackert mönster och härliga färger? Så pekade de på de tomma vävstolarna, och den stackars gamle ministern fortsatte att spärra upp ögonen, men han kunde inte se något eftersom där inget var att se. Herre Gud!» tänkte han. »Skulle jag vara dum? Det har jag då aldrig trott, och det får ingen människa veta! Skulle jag inte duga till mitt ämbete? Nej jag får inte på

villkors vis tala om att jag inte kan se tyget!» »Nå, herren säger inget om arbetet?» sade den ene vävaren. Å, det är förtjusande, alldeles underbart!» sade den gamle ministern och kikade genom sina glasögon. »Vilket mönster! Vilka färger! — ja, jag skall framföra till kejsaren att detta arbete faller mig utomordentligt i smaken!» »Det gläder oss, det gläder oss!» sade de två vävarna. Och nu nämnde de färgernas namn och angav beteckningar för det märkvärdiga mönstret. Den gamle ministern hörde noga på, så att han skulle kunna upprepa alltsammans när han kom tillbaka till kejsaren. Och det gjorde han.

Men bedragarna krävde mera pengar, mera silke och guldtråd, det skulle gå åt till väven. Alltsammans stoppade de i egen ficka, i väven kom inte en tråd, de fortsatte bara som förut att väva i de tomma vävstolarna. Kejsaren sände snart ut en annan duglig ämbetsman för att se hur det gick med vävandet och om tyget snart var färdigt. Det gick för honom som för den förste, han såg och såg men eftersom det inte fanns något annat än de tomma vävstolarna så kunde han inget se. »Ja, är det inte ett härligt stycke textil!» sade de två bedragarna, i det de visade och förklarade det vackra mönstret som inte fanns.

»Dum är jag inte», tänkte mannen. »alltså duger jag inte till mitt goda ämbete! Det var då en överraskning! Men det måste jag dölja!» Och så gick han på och prisade tyget som han inte såg och bedyrade vävarna sin fröjd över de sköna färgerna och det stiliga mönstret. »Det är verkligen förtjusande!» sade han till kejsaren.

Rykten går fort

Alla människor i hela staden talade om det underbara tyget. Nu ville kejsaren själv se det, medan det ännu satt i vävstolarna. Omgiven av en hel skara utvalda män, bland vilka också befann sig de två gamla dugliga ämbetsmännen, som hade besökt vävarna tidigare, begav han sig till dessa listiga bedragare — som satt och vävde av alla krafter, men utan en tråd på skytteln. »Ja, är det inte magnifikt!» sade de två dugliga ämbetsmännen. »Behagade Ers majestät se, vilket mönster, vilka färger!» Och så pekade de på den tomma vävstolen, ty de trodde att de andra helt säkert kunde se tyget. »Vad är detta!» tänkte kejsaren. »Jag ser ju ingenting! Det är ju förfärligt! Är jag dum? Duger jag inte till att vara kejsare? Det var den värsta incident som kunde ha påkommit mig!» Och högt sade han: »O, det var utomordentligt vackert! Det har mitt allershögsta bifall!» Och han nickade belåtet och betraktade den tomma vävstolen, ty han kunde ju inte säga att han inget såg.

Hela hans följe såg och såg men ingen fick mera ut av detta än någon annan, men alla sade som kejsaren: »O, så vackert!» Och de rådde kejsaren att låta sy en dräkt av tyget och ha den på vid den stora procession som skulle äga rum inom kort. »Det är magnifikt! Bedåriskt! Excellent!» lät det från mun till mun och alla var så innerligt nöjda och förtjusta. Kejsaren gav bedragarna var sitt riddarkors att hänga i knapphållet, samt titeln Vävjunkare. Hela natten före den dag den stora processionen skulle äga rum, satt bedragarna uppe och hade mer än sexton ljus tända i kammaren. Folk kunde se att de hade brått med att få kejsarens kläder färdiga. De låtsades ta tyget från vävstolarna, de klippte i luften med stora saxar, de sydde med nålar utan tråd, och till slut förklarade de: »Nu är kläderna färdiga!»

Visning av de vackra kläderna

Nu kom kejsaren med sina förnämsta kavaljerer. Bedragarna låtsades hålla upp någonting i luften och sade: »Ja, här har vi benkläderna! Här är rocken! Här är manteln!» Och så vidare. »Det är så lätt som spindelväv! Man skulle tro att man rakt inte hade någonting på sig, och det är just själva finessen!» »Visst!» sade alla kavaljererna, men de kunde ingenting se, ty där fanns ingenting. »Vill nu Eders kejsarliga majestät allernådigast behaga avta sina kläder», sade bedragarna, »så skall vi påtaga majestätet de nya, här framför den stora spegeln!» Kejsaren tog av sig alla sina kläder, och bedragarna låtsades nu ge honom plagg för plagg av de nya som de skulle ha sytt. Kejsaren vände sig och svängde sig framför spegeln. »Gud så klädsamt! Vilken passform! ». sade alla närvarande. »Vilket mönster, vilka färger! En oskattbar dräkt!». » De står och väntar därute med tronhimlen som skall bäras över Ers majestät», sade överceremonimästaren.

»Ja, jag är klar nu», sade kejsaren. »Sitter det inte bra?» och han vände sig än en gång framför spegeln, ty det skulle ju se ut som om han verkligen granskade sin stass. Kammarherrarna som skulle bära släpet, trevade med händerna längs golvet som om de tog upp släpet, och så gick de och höll i tomma luften eftersom de inte tordes visa att de inget kunde se. Så gick kejsaren i processionen under den stiliga tronhimlen, och alla människor på gatan och i fönstren sade: »Kors vad kejsarens nya kläder är makalöst fina! Vilket härligt släp han har på rocken, och så välsignat den sitter!» Ingen ville erkänna att han inget såg, ty då hade han ju inte dugt till sitt ämbete eller också hade han varit mycket dum.

Han har ju inga kläder!

Aldrig hade kejsarens kläder gjort sådan lycka. »Men han har ju ingenting på sig», sade ett litet barn. »Herre Gud, hör den oskyldigas röst», sade dess far. Och det började viskas från man till man vad barnet hade sagt. »Men han har ju ingenting på sig!» ropade till sist hela folkskaran. Det kröp i kejsaren, ty han kände på sig att de hade rätt. Men han tänkte som så:»Nu får jag hålla god min tills processionen är slut.»Och kammarherrarna gick och bar på släpet som inte fanns.

RUT AND KNUT

Ur Ake Catos "Spalter"

Spalten och andra språkvårdare har i allt högre grad börjat få upp ögonen för en annalkande kulturfara:

SMYG-AMERIKANISERINGEN AV SVERIGE!

Den intensiva påverkan som svenska folket utsätts för genom teve, bio och video gör, menar vi, att folk snart inte kan tala riktig svenska längre.

Redan nu säger folk **STARTA UPP** och **ÅKEJ HA EN TREVLIIG DAG** och i affärerna möts man av expediter som säger **KAN JAG HJÄLPA DIG?**

Snart kommer denna typ av hjälpligt försvenskad amerikanska att bli det förhärskande modersmålet i Sverige.

För att visa vad jag menar presenterar **SPALTTEATERN** idag "**RUT AND KNUT**", en liten framtidsvision.

Pjäsen utspelar sig i Sverige år 1990. Scenen är en helt vanlig lägenhet.

BONG!

(Det ringer på dörren. Rut går och öppnar. Där utanför står Knut.)

RUT: Knut! Så sött av dig att droppa förbi! Lång tid, ingen sedd...

KNUT: Jag hade en timma att döda.

RUT: Men stå inte just där. Stig rakt in.

KNUT: (går in, tittar sig omkring). Trevlig plats du har fått här.

RUT: Inget slott exakt, men jag tycker om det. (Visar på en stol). Ha en sits.

KNUT (sätter sig)

RUT: Kan jag bjuda dig en dricka?

KNUT: Ja, jag skulle kunna använda en, för säkert.

RUT: Tar du den rak? Eller på stenarna?

KNUT: Stenarna. Men gör den en liten en.

RUT: (Räcker honom glaset) Här är du.

KNUT: Tack du.

RUT: Du är välkommen.

KNUT: Är jag i din väg?

RUT: Inte alls, rör över lite bara. (Sätter sig bredvid honom i soffan.)

KNUT: (höjer glaset) Här är till dig, Rut. (Dricker.)

RUT: (Dricker) Gott att se dig, Knut.

KNUT: Goda gamla Rut! Du tittar exakt densamma flickan som den tiden.

RUT: Nåväl, ett antal gråa hår kanske...

KNUT: De passar dig. Rut, du är mer attraktiv än någonsin...

RUT: (Tar sig samman) Allt rätt, Knut, vad är uppe?

KNUT: Jag har blivit tänkande. Det är hårt för mig att omtala...

RUT: Skjut!

KNUT: Käring, jag är rädd jag har fallit i kärlek med dig.

RUT: Å nej, ge mig inte det!

KNUT: Det bara hände så, honung.

RUT: Här går vi igen. Knut, du är nötter!

KNUT: Jag vet, men det är historien av mitt liv. (Omfamnar henne.) Käring, låt oss göra kärlek! Jag vill sova med dig!

RUT: (Skjuter honom ifrån sig) Stoppa, Knut. Stoppa för Guds sak!

KNUT: Jag är mentalsjuk omkring dig! Snälla, ge mig en broms!
RUT: Detta är mentalstörning, Knut, och du vet det! Gå ut av mitt liv...
KNUT: Men honung, realiserar du inte? Jag kan inte gå på och leva det här livet utan dig. Du är min destination. Jag vill gifta dig!
RUT: Var resonabel, Knut.
KNUT: Käring, där var en tid då du...
RUT: Jag vet, men den är helt gången nu.
KNUT: Åh, det där var dagarna!
RUT: Knut, jag ber av dig. Gå av min rygg!
KNUT: Menar du att du har gift?
RUT: Jag gifte sista året. Vi gick till Paris på honungsmånad.
KNUT: Rut, käring, där finns ännu tid..
RUT: (Reser sig) Knut, gå ut av här! Lämna mig ensam! Vi kan inte gå på att möta på det här viset. Jag väntar min man någon minut. Jag måste koka hans middag och lägga bordet. (Dörren öppnas plötsligt och Allan, Ruts man, kommer in.)
ALLAN: Jag hatar att avbryta er, folk, men vad går på här inne?
KNUT: (sträcker fram handen) Jag skulle kanske introducera mig själv. Jag är Knut.
RUT: Knut brukade vara min vän före vi mötte, Allan.
ALLAN: Ge mig inte det där skräpet!
RUT: Allan, käring, tag mitt ord för det!
KNUT: Rut har rätt. Och jag ska bli gående nu. Tack för drickan, Rut, jag finner min väg ut själv.
ALLAN: (Sträcker fram handen mot Knut) Trevligt mötande dig, Knut.
KNUT: Detsamma till dig, Allan. (Blinkar.) Och tag god vård om Rut, man. Hon är ett helvete av en kvinna!
(Knut ut. Allan och Rut omfamnar varandra.)
(Slutttext: ÄNDAN.)

JAHAPP, SA LÖNTAGAREN.

Ur Ake Catos "Spalter"

Det var en gång en löntagare. Varje månad gick han till kassan, och fick ett kuvert. I kuvertet låg stålar. —Tack, sa löntagaren. Han vräkte ner pengarna i plånboken och gick sen ut på stan, glad som en sparv. Han köpte ett par strumpor till sig själv, en bukett dalior till frugan och snus till barnen. Lite satte han in på bankboken för att ha att resa till Paris för. Det var på den tiden man reste till Paris och inte till Sri Lanka.

En dag när han kom till kassan sa kassadamen att det blir inga pengar idag. — Vi har infört checklön, sa kassadamen. —Jahapp, sa löntagaren. —När du skall handla skriver du bara ut en check, sa kassadamen. —Jahapp, sa löntagaren. Så gick han ut på stan och köpte jeans till barnen och krysantemum till frugan. Krysantemummorna kostade tretton och femtio. —Skriv på femton, sa blomsterförsäljaren. —Happ, sa löntagaren. Han fick en och femtio tillbaka och tyckte liksom att han hade tjänat en och femtio. För dessa köpte han ett Aftonblad och ett tuggummi, ty det var på den tiden.

Löntagaren tyckte det var bra med checklön för nu behövde han inte gå till kassan och hämta lönen. Varje månad kom en lapp från kassan. Där stod hur mycket som hade blivit insatt på löntagarens lönekonto. Happ, sa han när han läste summan. När han fick lönebeskedet nästa gång gick han ut på stan för att köpa ett par kalsonger. Han skrev ut en check och lämnade till kalsongmånglaren. —Finns det legg? sa kalsongmånglaren. —Lägg? sa löntagaren. —Legitimation, sa köpmannen. —Du måste ha legg. Det är för att skydda dina pengar. —Happ, sa löntagaren och fixade ett legg.

Nästa gång det var lön låg en liten lapp i kuvertet. På den stod att om man skrev ut checkar på mindre belopp än femti kronor skulle man få böta en krona. Happ, tänkte löntagaren. Han gick in på varuhuset för att köpa sig en kulspeppenna. den gick på tolv och sjuttiofem. —Jag skriver på femtio, sa han till pennmånglaren. —Högst tjugo, sa denne. —Vaddå? sa löntagaren. —Du får inte runda av till mer än närmaste tiotal uppåt. —Nähäpp, sa löntagaren. Men då får jag ju böta? —Vi har våra instruktioner, sa köpmannen. Det är för att skydda dina pengar. —Happ, sa löntagaren. han kände sig bestulen på en spänn. Då gick löntagaren till banken. —Varför måste man skriva ut på minst femtio spänn? frågade han bankfröken. —Det blir så mycket besvär för oss med alla dessa småuttag, sa bankfröken. —Happ, sa löntagaren. —Vi har tillräckligt med problem med checklönerna ändå, sa bankfröken. —Happ, sa löntagaren och skämdes för att han var till ett sånt besvär. Fast å andra sidan, jag har ju inte bett om att få checklön! Det sista sa han inte, ty han var en snäll och fridsam löntagare. Men han tänkte det. —Ta ut några hundringar istället, sa bankfröken, så slipper du ju allt krångel. —Happ, sa löntagaren och tog ut trehundra kronor. Han vräkte ner sina trehundra i plånboken och gick ut på stan och handlade. det gick som smort. När han skulle köpa nåt tog han bara upp plånboken och betalade. Ingen krävde legg och man behövde inte stå och fumla med pennan i köerna.

Några månader senare fick löntagaren en ny lapp i sitt lönebeskedskuvert. Där stod att han bara fick göra sju uttag per månad och att checkar på mindre än

hundra kronor bestraffades med två spänn. —Happ, tänkte löntagaren. sen gick han in på banken och tog ut hela sin lön. —Det är för att skydda mina pengar, sa han till bankfröken. Han satt in trehundra spänn på kapitalräkningen. Dom skulle han och frugan ha till Sri Lanka. resten av stålarna tryckte han ned i pluskan, sen gick han ut på stan och köpte en fritidsskjorta till sig själv, en begonia till tanten och snus till barnbarnen. Det är precis som förr i världen, tänkte löntagaren när han med lätta steg och pluskan full av flis tågade hem. Där kan dom sitta med sin jävla checklön, tänkte han. Jahapp, det kan dom.

GRILL-JANNE

Ur Ake Catos "Spalter"

Har ni hört om Grill-Janne? Han var en djävul på att grilla förstår ni. I hela fritidsområdet var han den störste av alla grillare. Åh, det var en fröjd att se honom hantera spett och galler! Elegant var han också, en riktig grillsprätt minsann, i sina fina mönstrade grillvantar av bästa kläde. Förde sig som en gud bland grannfruarna, glöd saknade han ju heller ej.

Grillklart!

Den här försommarkvällen satt han där i sin närmiljö på sitt sedvanliga huk och rörde smeksamt i kolen, som just börjat gråna av glöd i kanterna. Ja, nu var han i sitt esse, GrillJanne. Hur stolt förde han inte eldgaffeln i svarta högen. Själva kolen tycktes viska hans namn, sjunga hans lov. Hur många vanliga grillare skulle inte redan nu tanklöst kasta förströdda köttslamsor på gallret och tro att detta var detta.

Men Grill-Janne var nu ingen vanlig grillare. Nej ser ni, docerade han för de runtikringstående grannherrarna, man ska vänta tills glöden har kommit ordentligt. Damerna suckade trånande i bakgrunden och månet lystet öga kastades på hans breda trygga rygg som stod lutad över grillen. "Ack, jag är den störste", tänkte han. "Jag är grillkungen, en örn bland sparvarna i dansen runt den glödande grytan, ja en utegrillarnas okrönte Errol Flynn är jag".

En grillens virtuos

Nicodemus Rutger Balzar von Fredriksson, ty så var hans namn, ehuru ingen någonsin skulle komma på idén att benämna honom något annat än Grill-Janne. Höger hand skötte eldrakan, den vänstra lekte lite förstrött bland cotletterna som lågo där på sin träbricka mustigt marinerade och fräckt frestande. han var som en dirigent, en utegrillandets Toscanini inför en stor konsert. Snart skulle han höja eldgaffeln och sålunda igångsätta den praktfulla symfonin. Suckande skulle det tacksamma kolet sända sina lätta rökpuffar över himlen, snart skulle doften av den brända grisen fylla hela närmiljön. Med vänster hand placerar han nu - ja, här byter vi för den dramatiska effektens skull tempus - det silverne gallret ovanpå glöden.

Det går som ett sus genom grannfamiljerna. Några reser sig halvvägs ur sina trädgårds-lkeor liksom för att få en bättre sikt mot det som sker där framme. Herrarna betraktande varandra över de fyllda roséglasen som tycktes vilja säga: Nu! Men ingen säger något. En grannfru svimmar och förs diskret för intensivvård. Nu fattar Grill-Janne grilltången. En imaginär trumvirvel hörs ej, men får liksom luften i den lilla fritidsgården att vibrera. Grill-Janne vänder sig till hälften om och fyrar av ett bländvitt leende mot sin publik. Grill-Janne vänder sig åter mot glöden, nu är hans ansikte allvarligt, spänt. Munnen är fast och beslutsam, han är som en tiger inför sitt språng, varje liten muskel tycks ligga beredd att utföra sitt värv. Det är dödstyst i närmiljön. Så svingar Grill-Janne upp den första grillskivan på gallret. Ett svagt fräsande från nasseklumpen, så blir allt åter tyst, så tyst att man kan höra villapriserna falla. En ljuvlig doft börjar sprida sig.

Katastrofen

Då hörs plötsligt genom tystnaden ett rop: Det brinner! Fläsket brinner! Grill-Janne höjer lugnande sin hand utan att vända sig om, men katastrofen är ett faktum. Vilt slår lågorna upp från kolen och slickar köttet som förskräckt gjuter sitt fett, vilket bara ökar flammornas intensitet. Snart är hela grillen ett flammande inferno. Hostande och med tårfyllda ögon flyr Grill-Janne tillställningen, ilsket kastande spett och vantar åt alla tillgängliga håll.

Spott och sperop följer honom på hans väg. Grannherrarna rusar till med fyllda hinkar och kväver lågorna. Under muntra tillrop fiskas de svarta svinbitarna, som nu knappast går att skilja från kolstyckena, upp och under glam och munter glädje förtärs de förkolnade resterna av det en gång så stolta och högresta djuret. Fetsen blir mycket lyckad, men inne i sin egen närmiljö sitter Grill-Janne med en kastanjebrun grogg och gråter som ett barn.

Slut, tänker han. Slut som grillkonung och människa! Nu återstår bara en utväg. Han tar sina stickor och tändvätska och beger sig med dröjande steg ut i strövområdet.

Ja, det var den onda sagan om Grill-Janne så som den fortfarande berättas av de medelålders i fritidsområdet.

HOMO SAPIENS M/83

Ur Ake Catos "Spalter"

Själens slängde en gammal människokropp framför fötterna på Vår Herre. -Jag vill byta, sa Själens, den här är slutkörd.

-Nu har du tur, sa Vår herre och pekade på en splitterny blank kropp som stod på ett podium.

-Vad är det för en konstig kropp? sa Själens.

-Det är Homo Sapiens, åttitreans modell.

-En människa, sa Själens och såg lite besviken ut.

-Det här är en alldeles ny modell som människofabrikerna tagit fram. Homo Sapiens Futura de Luxe.

-Verkar fräsig, sa Själens. Han tog på sig brillorna och skärskådade underverket.

-Det vill till, sa Vår Herre. Om dom ska kunna konkurrera med jappsarna. Ganska kompakt va? Dom ska va såna nu. Det här är en liten tuff modell. Hård, stryktålig, gjord för att stoppa för alla stötar i ett allt kärvare konkurrens klimat. Vår Herre hade läst på i broschyren.

-Jag är intresserad, sa Själens. Definitivt.

-Vänta så ska jag åkalla en försäljare, sa Vår Herre. Han tryckte på snabben. -Pelle? sa han.

-Hej, sa Pelle, jag heter Pelle. Pelle Sanktemyr.

-Han är intresserad av nya Homon, sa Vår Herre, tar du hand om honom?

-Tar du den här i byte? sa Själens och pekade på sin gamla avlagda kropp.

Pelle gav den en hastig blick. -Inte mycket värde i en gammal trettiofyra. Men jag ska ge dig ett bra pris på Futuran. -Här ska du se, sa Pelle och ledde fram Själens till den nya modellen. -Vi börjar nerifrån, sa han. Två fötter.

-Jaharu. Och vad är det där?

-Det är tårna.

-Vad ska dom va bra för?

-Ja det är mest som dekor. Många målar tånaglarna.

-Fötterna verkar rätt platta va?

-Det är avsiktligt. Den här nya människan är gjord för att ligga lågt på livets ofta feldoserade väg.

-Och det här är påkarna?

-Precis. Långa påkar för snabb acceleration i karriären.

-Fast det beror väl på utväxlingen också?

-Exakt. Utväxlingen i höftlederna är viktig. Sätet verkar mjukt, sa Själen och kände på kroppens bak.

-Bra sittfläsk är viktigt, sa Pelle. Om man ska hålla sig kvar. Och det här är avgassystemet.

-Den här då? sa Själen och pekade.

-Det är snoppen. En liten fiffig grej om man vill ha släp.

Själen såg undrande ut.

-Ja, ungar alltså. Arvtagare. Och här, sa Pelle och slog kroppen på magen, är förgasaren. Känn här, sa han. Iskall. Tack vare ett effektivt kylsystem. Futuran har alltid is i magen. Här är en annan detalj, sa Pelle och höll upp armen. Känn här.

-Oj då, sa Själen. Vassa armbågar.

Pelle pekade på hjärtat. -Här har du själva motorn. Extra stark för att kunna gå dygnet runt. Och så är den chefstrimmad. Han pekade på munnen. Där fyller du på bränsle. Det är luftintag dessutom. Och signal. Han tryckte på bröstet.

-Öh, sa Futuran omedelbart.

-Funkar, sa Pelle. Rapp i käften.

-Hur mycket drar en sån där?

-Inte farligt sa Pelle. Den går faktiskt bäst på mager kost.

-Grogg? Cigaretter?

-Nä nä, det var dom gamla modellerna.

-Och den här bollen? undrade Själen och pekade på huvudet.

-Det är tanken. Ja datorn alltså. Hjärnan. Iskall den också. Och här har du lyktorna. Hård blick, som du ser.

-Hur långt går en sån här?

-Tja, en åtti-nitti år. Men vi brukar tillråda byte i fyrtiofemårsåldern. Men ta en provrunda vetja.

Själen hoppade in. -Luktar gott i såna här nya kroppar, sa han.

-Rakvatten, sa Pelle.

Själen fräste iväg. -Det här ska jag ha sa han när han kommit tillbaka.

-Du har just fått dig själv en ny kropp, sa Pelle som brukade smygtitta på amerikanska filmer.

Själen stack iväg i sin nya Homo Sapiens Futura de Luxe.

-Den där var inte svår, sa Pelle.

-Nä, sa Vår Herre och blåste ut ett rökmoln från sin jättelika cigarr, dom där själarna går på vad skit som helst.